

DE DREIGENDE ISRAËLISCH-ARABISCHE OORLOG TENZIJ ER EEN MIRAKEL GEBEURT

« Als wij aanvaarden dat in de plaats van het internationaal recht de heerschappij van de sterkste wordt geïnstalleerd, die altijd gelijk heeft en die het recht heeft om alles te doen, dan zal geen enkel land ter wereld zich nog veilig voelen » (president Vladimir Poetin).

DE waarschuwende woorden van de Russische president noch de wereldwijde protesten hebben de aanval van de Verenigde Staten en hun bondgenoot Groot-Brittannië op Irak kunnen tegenhouden. De gevolgen van deze oorlog zijn niet te overzien, want **de hele bestaande wereldorde wordt erdoor overhoop gehaald**.

DE WETTELOOSHEID VAN DE AMERIKAANSE HEGEMONIE

Washington heeft op geen enkele manier kunnen aantonen dat het daadwerkelijk door Irak werd bedreigd. Alle pogingen om de aanslagen van 11 september 2001 met het regime van Saddam Hoessein te verbinden, zijn stuk voor stuk mislukt; ook de C.I.A. heeft moeten toegeven dat er geen enkel bewijs

is. Op Iraakse bodem hebben de Amerikanen geen spoor van massavernietigingswapens aangetroffen; het enige gevaarlijke wapentuig in het land bestaat uit de elektronische bommen en de bommen op basis van verarmd uranium die de aanvallers zelf hebben meegebracht. Het argument dat de oorlog bedoeld was om een wrede dictatuur te vervangen door een democratisch bewind – dat het m.a.w. om een « *kruistocht van de democratieën* » ging – houdt evenmin steek: als elk ondemocratisch regime in de wereld moet omvergeworpen worden, dan betekent dit een oorlogsverklaring aan de halve wereld!

Vanaf het begin wisten de Verenigde Staten wat ze wilden: **de verovering van een olierijke kolonie in het Nabije Oosten**. Irak, dat verzwakt was door tien jaar van “preventieve” bombardementen en door een bikkelhards embargo, was

Vlak vóór de veroveringsoorlog van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië begon, hebben de Irakese christenen op initiatief van hun bisschoppen hun land toegewijd aan het Onbevlekt Hart van Maria. De plechtigheid ging door in de Sint-Jozefkathedraal van Bagdad, de stad met de “vijftig klokkentorens” (foto Dusan Vranic: AP / SIPA).

uiteraard geen partij voor de zwaarst bewapende natie aller tijden. De plannen van de regering Bush voorzagen in de aanval op een soeverein land, het inpalmen van de grondstoffen van dat land en de installatie van een marionettenregering om de macht en invloed van de Amerikanen veilig te stellen. Met welk recht? Met het recht van de sterkste en met de arrogantie van een technologische supermacht.

De wetteloosheid van de Amerikaanse hegemonie is daarmee voor de hele wereld angstaanjagend duidelijk geworden. « *Amerika staat voortaan te boek als een agressor. Zijn moreel krediet zakt tot op het nulpunt. Dit doet zich voor op het moment dat we onvermijdelijk overgaan van een redelijk rustige naar een boze, gewelddadige wereld.* » (Mark Grammens in *Journal* van 6 maart 2003). Deze Tweede Golfoorlog luidt dan ook **een periode van internationale instabiliteit** in, niet alleen in het Nabije Oosten maar in heel de wereld. Andere landen zullen het Iraakse precedent aangrijpen om de oorlog te verklaren aan wie ze maar willen. Bovendien zullen in de hele Arabische wereld ontelbare moslims in de armen van het terrorisme gedreven worden. De vruchten van de Angelsaksische agressie zullen daarom bitter zijn: blinde haat, wraak, terreur, chaos – misschien zelfs een wereldbrand...

DE HAND VAN ISRAËL

In feite vormde Irak voor niemand een gevaar – **behalve voor de staat Israël**. « *In privé-gesprekken laten onze huidige minister van Buitenlandse Zaken en sommigen van zijn voorgangers verstaan dat Israël de ware inzet vormt van het conflict met Irak* » (*Le Figaro*, 18 maart 2003). Waarom? Omdat Saddam Hoessein een symbool geworden was « *in de strijd van de Arabische wereld tegen het Amerikaanse hegemoniestreven, en dat komt [kwam] op dit moment Israël zeer ongelegen. Het is de leidende gedachte achter de politiek van Israël dat de Palestijnen, en bij uitbreiding de Arabische volkeren in het algemeen, alle hoop op verandering moet worden ontnomen. Irak en Saddam bieden [boden] nog wél zulk een hoop. Daarom moet [moest] het Iraakse regime worden vernietigd, en worden vervangen door één dat Amerika en Israël welgevallig is* » (Mark Grammens in *Journal* van 8 augustus 2002).

Besluit: « *De knoop van de crisis ligt uiteraard eerder in Jeruzalem dan in Bagdad. De Amerikaanse president heeft dit impliciet toegegeven door de erkenning van een Palestijnse staat aan te kondigen in het spoor van de ontwapening van Irak* » (*Le Figaro*, ibid.).

Hoe eerlijk is deze belofte? Laten we de feiten beoordelen, en in dat verband is de obus die een Amerikaanse tank afvuurde op hotel “Palestina” in Bagdad méér dan een symbool. Het is de uitdrukking van wat Ariel Sjaron al sedert oktober zonder omwegen verklaart: « *De graad van onze samenwerking met de Verenigde Staten is zonder voorgaande.* »

Terwijl Washington Irak bombardeerde en veroverde, is in het Heilig Land een minder luidruchtig offensief begonnen met bulldozers gesteund door de tanks van Tsahal, het Israëlijs leger. **Een netwerk van wegen versnijdt en versnipperd de toekomstige Palestijnse staat in een massa onzichtbare en onleefbare eilandjes**. Deze ándere oorlog wordt geleid door de ingenieurs van de ministeries van huisvesting en vervoer, het kadaaster vervangt de stafkaarten van de legertop en de offensieven heten “operaties van ruimtelijke ordening”. De aanleg van wegen, de stichting van steeds nieuwe nederzettingen van kolonisten, de bouw van een muur verlopen veel discreter dan de raids van het Israëlijs leger, maar ze zijn niet minder doeltreffend

om de schepping van een Palestijnse staat onmogelijk te maken.

De situatie is gewoonweg angstaanjagend. Het Nabije Oosten is en blijft een kruitvat. Alles draait rond « *de Hebreeuwse staat die sedert 1949 door de U.N.O. erkend is en die zich op een hachelijke manier gevestigd heeft op afgenomen grond; de grenzen van deze staat zijn slecht getekend en het land is onverdedigbaar, tenzij het zichzelf ruimte geeft, dat betekent: zichzelf preventief verdedigt door aan te vallen; daarbij stoort het zich niet aan internationale wetten en is het bereid om de wereld in vuur en vlam te zetten om zijn bestaan te redden* » (abbé de Nantes, CRC nr. 270, jan. 1991).

TOEGEWIJD AAN DE H. MAAGD

Op donderdag 27 maart 2003, vlak vóór de Amerikaans-Britse aanval, wijdden vertegenwoordigers van de verschillende christelijke Kerken in Irak hun land toe aan de Allerheiligste Maagd Maria. « *De plechtigheid vond plaats in de kathedraal van Sint-Jozef in Bagdad voor het beeld van de Koningin van de Vrede. Sinds 1998 wordt dit beeld al van kerk naar kerk gebracht, waar rond christenen zich scharen om te bidden. Bij de plechtige toewijding waren vertegenwoordigers aanwezig van het Chaldeeuwse patriarchaat, de Latijnse katholieke Kerk, de Syrisch-katholieke Kerk, de Armeense katholieke Kerk, de Syrisch-orthodoxe Kerk en de Assyrische Kerk* » (*Katholiek Nieuwsblad*, vrijdag 28 maart 2003, p. 5).

Alleen wie onwetend is – of te kwader trouw – ziet Irak als een homogeen moslimland. Het aloude Mesopotamië, het land tussen Tigris en Eufraat, telt een belangrijke christelijke minderheid. Zoals in andere Aziatische en Afrikaanse landen het geval is, staan deze christenen onder steeds toenemende druk van het moslimfundamentalisme.

Omdat het moslimfundamentalisme ook in het Nabije Oosten zulke angstaanjagende afmetingen aanneemt, ontvluchten Arabische christenen massaal de regio. « *Van de 500.000 katholieken die in 1991 in Bagdad leefden, zijn er nu nog 175.000 over* » (*Katholiek Nieuwsblad*, ibid.). De Irakese christenen accepteerden loyaal het regime van Saddam Hoessein, dat steunde op een (verdraagzame) soennitische minderheid terwijl de fanatieke meerderheid van sjiiëten gedwongen was in de pas te lopen. De chaos die geschapen werd door Washington en Londen dreigt nu de extremisten aan de macht te helpen, met alle gevolgen vandien voor de christenen die ongetwijfeld van “collaboratie” zullen beschuldigd worden...

Hoe reageert de Paus op dit alles? Joannes-Paulus II noemde de oorlog « *een gevaar voor het lot van de mensheid* » en had het over « *een situatie vol gevaar en onveiligheid* ». Dacht hij daarbij aan de schrikwekkende voorspelling die in het Derde Geheim van Fatima geopenbaard wordt? « *Wij zagen [...] een Engel die een vurig zwaard in de linkerhand hield. Vonken vlogen eraf en vlammen sloegen eruit, alsof die de wereld in brand moesten steken...* »

De Paus weet dan ook dat er maar één Iemand is die het vernietigend vuur uit het zwaard van de wraakengel kan tegenhouden: **Onze-Lieve-Vrouw**. Waarop wacht hij om te doen wat hij al zolang had moeten doen, namelijk **Rusland toewijden aan Haar Onbevlekt Hart**? De « knoop van de crisis » ligt inderdaad niet in Bagdad of in Jeruzalem, maar in Rome. De Heilige Vader, en hij alleen, heeft het middel in handen om de brand die de wereld bedreigt te doven. Als hij de toewijding volbrengt zoals ze moet volbracht worden, zal **een tijd van vrede** aanbreken!

naar broeder Bruno Bonnet-Eymard

GIUSEPPE SARTO, DE HEILIGE PIUS X

EEN BIOGRAFIE

« Ik ben ervan overtuigd dat het christenvolk van Pius X heeft gehouden omdat het in al zijn kentrekken het Evangelie heeft herkend. » Deze woorden werden neergeschreven door de Franse katholieke romanschrijver René Bazin (1853-1932), de auteur van o.m. *La terre qui meurt* en *Le blé qui lève*. De grote bewondering en affectie die Bazin koesterde voor Paus Pius X vond haar neerslag in de mooie biografie die hij schreef in 1928. Broeder Thomas baseerde zich op dit werk om voor ons het rijke leven van « *Sarto il Santo* » te verhalen.

HET KIND VAN RIESE

DE toekomstige Paus zag het levenslicht op 2 juni 1858 in een arm maar vroom gezin. René Bazin ziet die armoede niet als een handicap : « God liet hem geboren worden te Riese, een dorp in het noorden van de landstreek Veneto, niet in ellende, maar in grote armoede. Hij was niet gezegend met rijkdom. Hij had iets beters te geven : een zuiver bloed, een groot hart, een gelovige familie.

« Een werkzaam volk en een gelovig volk, rijkdom van een land en rijkdom van God. “Bij ons Italianen”, zal Pius X op een dag zeggen, “is het geloof als een geboortegeschenk.” Bewijzen hiervan zijn in overvloed te vinden voor wie Veneto doorkruist. Het bijwonen van de religieuze diensten, het aantal kinderen, de kruisen aan de rand van de weg, de beeldjes van Onze-Lieve-Vrouw of van heiligen die de muren van de huizen versieren, en zelfs de volksgezegden laten geen twijfel bestaan over het geloof van deze streek. Als men bijvoorbeeld aan een oude man of een oude vrouw hun leeftijd vraagt, krijgt men slechts dit mooie antwoord : “*Poco manca andar casa*”, “Er rest mij nog maar weinig tijd vooraleer ik naar het Vaderhuis vertrek”. »

Zijn vader, gemeentebode, en zijn moeder, naaister van beroep, waren beiden voortreffelijke christenen. In het portret dat Bazin schildert van deze *mater admirabilis* ontdekt men haar ziel : « Op de foto [zie p. 4] zit zij op een stoel. Ze draagt een kleed uit duurzame stof dat tot boven dicht is, verder een schort die van zijde moet zijn en een donkere gekruiste halsdoek waarop enkele grote bloemen geborduurd zijn. Ze houdt zich goed recht ; men voelt aan dat ze snel zou kunnen opstaan, ze heeft die gewoonte. Maar

het is het gelaat dat de aandacht trekt. Margherita Sanson glimlacht niet.

« Ze moet een voller gezicht hebben gehad toen ze jong was, maar zoveel vermoeienissen en zorgen hebben de wangen onder de jukbeenderen en ter

hoogte van de fijne lippen doen invallen. Ze heeft een heel regelmatige neus, kleine ogen waarin geen vrees of ijdelheid te bespeuren valt, een mooi breed voorhoofd en daarboven glanzende grijze haren met een scheiding in het midden. Deze Italiaanse volkswrouw heeft een grote waardigheid, ernst en goedheid over zich ; ze valt als vanzelf op. In feite is zij van adel : zij is een van die prinsessen van het geloof, van aanvaarding van de plicht, van toewijding aan het gezin en stilzwijgen, zoals er in elk christelijk land leven zonder dat ze bekend zijn. Zij is de moeder van de Paus, en Pius X geleek erg op haar. »

In dit christelijk klimaat bloeit de ziel van de kleine Sarto, die vanaf zijn kindertijd getooid is met alle volmaaktheden van de natuur en van de genade, als een lelie open. « Door dat Giuseppe zo'n chris-

telijke ouders had, kon het niet anders of hij hield van de kerk, de diensten, de priester, de hemel, waarvan zoveel kinderen worden afgehouden. Uit zichzelf gaan ze naar God toe. Wie zelf een paar kinderen heeft opgevoed, bewondert in hen hun gevoel voor het goddelijke en het opmerkelijk, ogenblikkelijk inzicht dat ze hebben in de bovennatuurlijke wereld. »

NAAR HET PRIESTERSCHAP

Toen zijn roeping zich openbaarde en hij in de kerk van Riese de soutane ontving, beval Margherita Sarto aan haar andere kinderen hem niet meer met “jij” maar met “u” aan te spreken. In dit detail van de

« Paus Pius X, arm in de rijkdom,
zacht en nederig van hart,
vastbesloten strijder voor het katholiek geloof,
die zich ingespannen heeft om alles in Christus te herstellen,
is vroom gestorven op 20 augustus 1914 »
(grafschrift in de crypte van de Sint-Pietersbasiliek)

opvoeding ontdekt Bazin een schat aan beschaving :

« Nog een verfijnd aspect van deze eerbiedwaardige en bevallige persoonlijkheid : het gevoel voor wat kan en niet kan, voor de nuances van de beleefdheid. Moeder Sarto had dit zeker niet geleerd, maar het werd haar bij elke gelegenheid gedictieerd door **een katholicisme dat een en al begrip, respect en evenwicht was**. Velen hebben zich afgevraagd hoe het kwam dat Giuseppe Sarto, die beetje bij beetje werd verheven tot de hoogste waardigheden op aarde, altijd was wat hij moest zijn in een bepaalde functie : hij had dit te danken aan diezelfde wonderlijke intelligentie en alertheid. »

Op het college van Castelfranco, en vervolgens op het seminarie van Padua, klom hij met gemak op naar de eerste plaats, zonder naijver te wekken. Men had hem de bijnaam “*de vrolijke*” gegeven. Hij verbaasde zijn kameraden door zijn werkdrijf. « Men gaf hem de sleutel van de gewijde graanzolders », schrijft Bazin. « Hij was de uitverkoren zoon tot wie de Heer van de oogst spreekt : “Neem van mijn zuiver graan en verzwaar je last, want ze hebben honger daar beneden, en als je verdeeld zal hebben wat ik je toesta te nemen, of tevoren zelfs, kom dan onverwijld terug naar mijn graanzolders. Het graan zal nooit ontbreken ; het zijn de verdelers zoals jij die er tekort zijn. Verveelvoudig je inspanningen, ik zal je moed verveelvoudigen.” » De oogst van don Sarto zal inderdaad schitterend zijn...

Deze zoon van de Kerk, zo gelukkig en begenadigd, werd priester gewijd op 18 september 1858. Vanaf die dag werd hij de dienaar van de Kerk, in afwachting dat hij er de bewaker en bruidegom zou van worden.

DE VERPERSOONLIJING VAN SINT-JOZEF

« Een vroom en nederig priester, een werker, een man van naastenliefde en gebed, rechtvaardig en rechtschapen in de hoogste graad » : zo sprak zijn bisschop over hem. Abbé de Nantes voegt eraan toe : « De Heilige Jozef, zijn patroon, moet ook zo geweest zijn. Ja, hoe meer ik hierover nadenk, hoe meer ik denk dat **geen enkele man hier op aarde zozeer op Sint-Jozef geleken heeft...** » (CRC nr. 96, p. 9).

Don Sarto werd benoemd tot onderpastoor van Tombolo en wijdde zich aan die opdracht met heel zijn

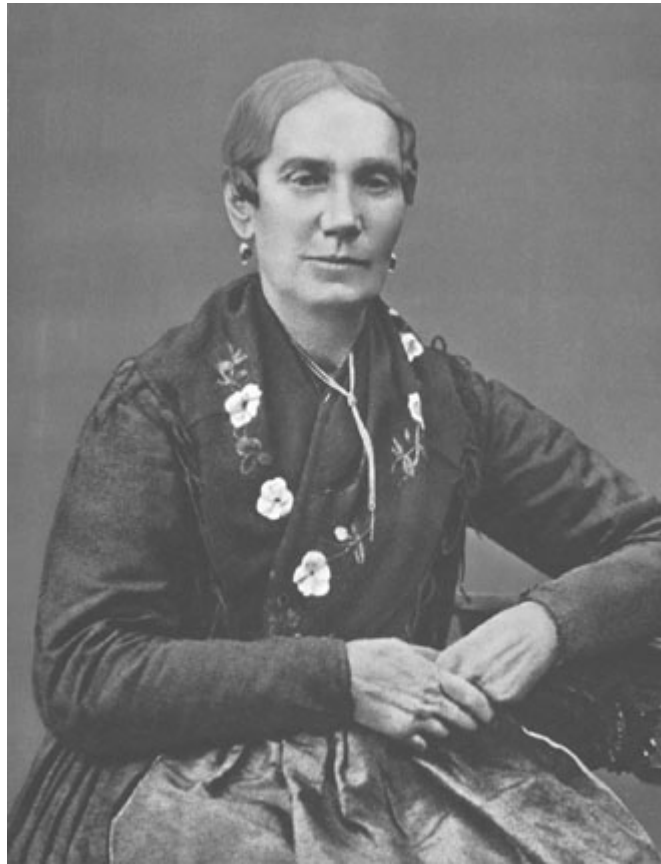
hart. De parochianen noemden hem een “perpetuum mobile”. Bazin merkt op : « Hij had die zuivere, goede en zachte blik die soms te bespeuren is in de ogen van de jeugd, maar die bij hem aanwezig bleef. Iemand zei later over Pius X : “*Elk rechtgeaard hart vliegt naar hem toe*”... Wat predikte hij ? Altijd het Evangelie. Hij deed dit op een heldere manier, met een zachte kracht. Men voelde dat hij gewoon was te mediteren, dat hij ook de gewoonte had het boek dat hij verklaarde zelf te beleven. Omdat hij vlot sprak en een mooie stem had, was ook dat een reden om naar hem te luisteren. Men vroeg hem dikwijls om te preken in de naburige dorpen ; hij ging daarop in, en zijn faam nam toe in dit kanton van Veneto. De mensen zeiden : “Hij is te goed voor ons.” »

Ze vergisten zich niet. In 1867 werd don Sarto benoemd tot pastoor van de grote gemeente Salzano. « De pastoor van Salzano was wat de vicaris van Tombolo geweest was : de priester die enkel zichzelf vergeet... De heilige over wie de nieuwe pastoor het liefst sprak, was de Heilige Vincentius a Paulo, van wie hij zei : “Deze man had begrepen dat de wil van God erin bestaat niet te leven voor zichzelf maar voor allen...” Een mooie lijfspreuk, en er zijn er veel die er zich mee tevreden stellen deze zin neer te schrijven in een schriftje en hem een aantal keren te herlezen. Maar hij, don Giuseppe, bracht deze lijfspreuk in praktijk... »

Het geheim van zijn ambt was zijn verering voor God, die zijn ziel

deed branden als een verterend vuur, en de liefde voor de armsten die eruit voortkwam. **Hij verzoon niets nieuws en brak evenmin iets af, hij herstelde** : catechismus voor kinderen, gewijde gezangen, veelvuldige communie, broederschap van het Heilig Hart, plattelandskas, scholen, weeshuizen, ziekenhuizen... Overal deed men op hem een beroep, ja zelfs met de vraag om een onderneming die op bankroet stond terug vlot te trekken !

In 1875 werd hij benoemd tot kanunnik van de kathedraal van Treviso, geestelijk directeur van het seminarie en bisschoppelijk kanselier, een zware taak die hij gedurende negen jaar waarnam en waarbij hij het werk van vier man deed. « Zij die geboren zijn om te dienen, kunnen, als zij een heel groot hart hebben, er zich over verbazen dat ze opklimmen : de getuigen zijn hierover niet verbaasd. »

Margherita Sanson, echtgenote Sarto, de moeder van de latere Pius X.

De dood van zijn bisschop confronteerde hem voor de eerste keer met de administratie van het nieuwe koninkrijk Italië, die op willekeurige wijze had gesnoeid in de inkomsten van de bisschoppelijke curie. Hij had het kanoniek recht en de burgerlijke wetgeving aan zijn kant, en eiste dus waar hij recht op had. « Een kandidaat voor het bisschopsambt zou misschien niet geprotesteerd hebben », merkt Bazin op. « Maar Giuseppe Sarto was slechts kandidaat voor het paradijs. Wat een schitterend voorbeeld van sterkte, wat een vrijheid ! »

DE « STRIJDVAARDIGE BISSCHOP » VAN MANTUA

Mgr. Sarto weende toen hij het nieuws van zijn benoeming op de bisschoppelijke zetel te Mantua vernam, maar onmiddellijk erna gaf hij blijk van een uitzonderlijke bezieling. Bij zijn taak om een bisdom in verval te herstellen zou hij voor de eerste maal in botsing komen met de vrijmetselarij, die in het Italië van die tijd almachtig was. Maar hij liet zich leiden door de hoop, zoals uit zijn eerste herderlijke Brief blijkt :

DE ONMISBARE DEUGD VAN HOOP

Voor het welzijn van de zielen zal ik mij niet laten afschrikken door zorgen, nachtwakes of vermoeidheid, en niets zal me nauwer aan het hart liggen dan jullie eeuwig heil. Ik weet dat ik voor het welzijn van mijn schapen gevechten zal moeten leveren, gevaren doorstaan, beledigingen slikken, stormen het hoofd bieden en strijden tegen de pest die de goede zeden belaaft. Maar mijn gelovigen zullen me steeds vastberaden op mijn post vinden, altijd zacht en vol liefde. Onder jullie zullen er zeker zijn die zich afvragen wie mij de kracht zal geven om mijn beloften te houden. Ik antwoord : de Hoop, de enige metgezel van mijn leven, de machtigste hulp in onzekerheid, de sterkste kracht in zwakheid. Ik bedoel **niet de hoop op mensen, maar de Hoop op Christus** die, steunend op de beloften van de hemel, de zwakste mens sterkt door de grootsheid en de hulp van God. God weigert niets aan wie op Hem vertrouwt. Onze macht is recht evenredig met onze Hoop, en we kunnen dan alles : « Ik kan alles in Hem die me bijstaat », zegt de Apostel... Wel wetend hoe weinig bekwaam ik ben om de last te dragen die mij op de schouders is gelegd, vind ik alle troost in de schone deugd van de Hoop.

Gedurende negen jaar stond Mgr. Sarto voortdurend op de bres om in zijn bisdom te herstellen wat moest hersteld worden : zijn seminarie, zijn parochies – hij bezocht ze een voor een, en liet er een onuitwisbare indruk na – de *School voor de christelijke Leer* (van kapitaal belang in zijn ogen) en natuurlijk ook het

Werk van de Congressen, bedoeld om de christelijke sociale orde te herstellen in naam van de *Syllabus* !

« Het lastige en onopvallende werk van lange adem dat Mgr. Sarto ondernam, was het herstel van de discipline, de hoop en de eenheid in zijn bisdom ; ze waren alle drie evenzeer verzwakt. Om hierin te slagen had hij heel wat anders nodig dan wat men de kwaliteiten van een bestuurder noemt. Deze volstaan niet meer van zodra de ziel op het spel staat : **wat nodig was om voorbeeld te zijn en leiding te geven, was een grote bovennatuurlijke ingesteldheid, en die had hij.** De werkgewoonten bleven dezelfde als in het seminarie van Treviso : opstaan vóór 5 uur, gaan slapen om middernacht, bijna nooit een wandeling. Maar een nieuwe last kwam zijn leven verzwaken : van zodra Mgr. Sarto een « publiek » man werd, stemde hij ermee in om alle bezoekers te ontvangen die zich kwamen aanmelden. Hij had geen bezoeken dagen of –uren. Iemand heeft het mooi verwoord : « Hij ontving de rijken goed, en de armen heel goed. » Dit was niet, zoals men wel kan raden, omdat hij vooroordelen had tegenover de eersten, want de rechtvaardigheid liet hem dat niet toe ; maar omdat hij uit ervaring wist dat arme mensen minder vrienden hebben en blijer zijn als ze er een ontmoeten. »

Negen jaar later verliet hij Mantua, dat een van de bloeiendste bisdommen van Italië was geworden.

DE PATRIARCH VAN VENETIË, GEZANT VAN CHRISTUS-KONING

Op 12 juni 1893 creëerde Paus Leo XIII hem kardinaal, en drie dagen later kreeg hij zijn benoeming tot patriarch van Venetië. Maar hij moest meer dan een jaar wachten om het *exequatur* van de regering Crispi te bekomen, wegens de tegenstand van de anti-klerikale gemeenteraad van de Dogenstad. Op 5 september 1894, op het feest van de H. Laurentius Justinianus, eerste patriarch van Venetië, werd de toelating uiteindelijk gegeven ; de klokken begonnen vanzelf te luiden !

Al in zijn eerste herderlijke Brief aan zijn nieuwe diocesanen kloeg kardinaal Sarto het grote kwaad aan van de secularisering en het naturalisme, die zich verspreid hadden over alle domeinen van het openbaar leven :

« God wordt verjaagd uit de politiek, door de theorie van de scheiding van Kerk en Staat ; uit de wetenschap, door het tot systeem verheffen van de twijfel ; uit de kunst, die gedegradeerd wordt door het realisme ; uit de wetten, gebaseerd op de moraal van vlees en bloed ; uit de scholen, door de afschaffing van de catechismus ; uit het gezin tenslotte, dat men in zijn oorsprong wil seculariseren en beroven van de genade van het sacrament... We moeten strijden tegen de belangrijkste misdaad van het moderne tijdperk, dat op een heiligschennende manier de mens in de plaats van God wil stellen. »

De patriarch waarschuwde zijn clerus ook voor de intriges van de liberaal-katholieken :

« De priesters moeten er zich voor hoeden geen enkel idee te aanvaarden van het liberalisme, dat

onder het mom van het goede beweert rechtvaardigheid en ongelijkheid met elkaar te verzoenen... **De liberaal-katholieken zijn wolven gehuld in schapenvachten.** Daarom moet elke ware priester aan zijn gelovigen hun gevaarlijke valstrikken en hun boze plannen onthullen. Jullie zullen worden uitgescholden voor papisten, klerikalen, reactionairen en personen zonder enige soepelheid... Wees sterk, wijk niet waar er niet te wijken valt. Jullie moeten de strijd aangaan, niet met compromissen maar met moed, niet in het geheim maar in het openbaar, niet met gesloten deuren maar onder de open hemel. »

In die optiek onderstreepte de kardinaal ook het belang van een zuivere leer, met een verwijzing naar de mooie uitspraak van de H. Hilarius van Poitiers : **« Het is beter in deze eeuw te sterven dan de zuiverheid van de waarheid aan te tasten. »**

De intrede van de patriarch in zijn stad, op 24 november 1894, was triomfantelijk, zoals blijkt uit het geestdriftig relaas van René Bazin :

« Er stond zoveel volk op de kaden rond het station en in de naburige steegjes dat iedereen bang was voor het minste gedrang, want dat zou hele drommen nieuwsgierige mensen in het Canal Grande hebben doen belanden. De trein floot. Toen begonnen alle klokken van Venetië – en God weet hoeveel er dat zijn ! – te luiden. De hemel, de huizen en de zee zongen. De mensen zwegen nog. Ze keken toe hoe een boot van de koninklijke marine

naderbij kwam varen naar de stenen trappen ; aan boord bevonden zich verschillende officieren in groot ornaat. Dit was de eerste begroeting door de regering. Dan ging de poort van het station open, en temidden van het volk kwam de kardinaal naar beneden. Een immens gejuich steeg op ; het weerklonk voortdurend opnieuw door heel Venetië, telkens als het eerste schip van de stoet een nieuwe wijk binnenvoer, en het bleef de Patriarch zo begeleiden tot aan de Piazzetta. Hijzelf stond rechtop op de voorstegen, bekleed met purper, glimlachend en zegenend ; rechts van hem stond het kruis, gedragen door een priester ; links stond zijn vicaris-generaal ; vlakbij hem de officieren van de koninklijke marine. Alle paleizen waren versierd, **behalve dat van de gemeenteraad...** »

Op de smaad van het radicale gemeentebestuur werd door kardinaal Sarto op gepaste wijze gereageerd.

Hij deinsde er niet voor terug om zich met « de politiek » in te laten. Zijn programma was eenvoudig : de herovering voor Christus-Koning van alle instellingen en menselijke activiteiten, inbegrepen die van de politiek, die gemonopoliseerd werd door de vijanden van God en van de Kerk. Het jaar daarop bereidde hij zorgvuldig de gemeenteraadsverkiezingen voor door de noodzakelijke onderwerping van Venetië aan Christus en zijn wet te prediken. Hij bekwam daarbij de samenwerking van alle eerbare mensen, katholieken en gematigden, en verjoeg op die wijze uit de gemeenteraad de radicaal-democraten die schatplichtig waren aan de vrijmetselarij.

Het terrein was nu vrij. Het Eucharistisch Congres van Venetië, in 1897, was een schitterende bekrachtiging van het Koningschap van Christus in zijn Eucharistisch Sacrament :

« Wij moeten ons scharen rond het Tabernakel, waarin Jezus zich verwaardigt bij ons te blijven tot aan het einde der tijden, om Hem onze betuigingen van eerherstel te brengen, opdat zijn wil ons verstand zou doordringen, zijn moraal onze zeden, zijn liefde onze instellingen, zijn rechtvaardigheid onze wetten, zijn ingrijpen onze geschiedenis, zijn verering onze godsdienst, zijn leven ons leven » : zo luidde het programma van de patriarch voor de congresleden, die vanuit heel Italië waren toegestroomd.

Het jaar tevoren had hij het Congres van de sociaal-katholieken afgesloten met de volgende woorden : « Jezus Christus als basis nemen voor deze studies, betekent dat men op eenvoudige manier inzicht krijgt in het onverklaarbare mysterie van de ongelijkheid tussen de mensen op aarde – een noodzakelijke, onvermijdelijke ongelijkheid, die trouwens terug haar intrede zou doen daags nadat een vurige dromer zou geloven haar te hebben afgeschaft, want het is een wet van deze vergankelijke wereld. Wat men ook doet, het zal steeds onmogelijk zijn om deze twee uitersten met elkaar te verenigen – de eersten en de laatsten, de rijken en de armen, de groten en de kleinen – als men temidden van hen niet het Evangelie en het Kruis plaatst : **het Kruis, de enige Ark van het Verbond, en het Evangelie, het enige vredesverdrag.** »

Hij die in Rome de grote Leraar en Herder van de Kerk van de twintigste eeuw zou worden, be-

Mgr. Sarto, bisschop van Mantua (1884-1893).

reidde zich daarop voor in Venetië. « Overal in Italië kende men de daden, de fijngevoeligheid en de gave van sympathie die de patriarch van Venetië bezat... Van overal werd hij verzocht om de grote godsdienstige feesten voor te zitten in de naburige bisdommen van Noord-Italië. Op een keer besloot hij het kolossale beeld van Maria te zegenen dat, dank zij collectes onder het volk, was opgetrokken op de top van de Monte Grappa. Hij deed toen de beklimming van die berg gezeten op een witte muilezel [zie foto op deze pagina], gevolgd door een lange stoet van Venetianen. Na een rustpauze van enkele uren in een boswachtershuis voltooide hij de dag erna, zondag 4 augustus 1901, de beklimming van de 1800 meter hoge berg, droeg daarboven de Mis op en sprak tot meer dan tienduizend bedevaarders die vanuit heel de grote groene vallei waarover de zon opging waren gekomen. Hij daalde vervolgens af naar de vlakte met rond zijn hoed een slinger van edelweissbloemen, die zijn gelovigen voor hem hadden geplukt. »

« Zelfde sympathie, en voor andere verdiensten, toen kardinaal Sarto in de winter van 1902 krachtig het wetsontwerp bestreed over de echtscheiding, dat men er eens te meer in Italië probeerde door te krijgen.

« De katholieken hadden zich opnieuw gegroepeerd en, in een verbond met de gematigden, hadden zij de oude atheïstische gemeenteraad verjaagd. Een hele serie werken kwam opnieuw tot leven of zag het daglicht, werken van vroomheid, van naastenliefde, van bijstand. De geestelijkheid, die in aantal toegenomen was, volgde haar leider met bewondering. Venetië had opnieuw een doge gevonden, zonder leger noch hofhouding, zonder een ander schip dan een gondel, en het hield van hem... De patriarch had de harten van zijn diocesanen gewonnen en, voor zover een volmaakt priester de hem omringende onvolmaakte wereld kan vernieuwen, had hij heel wat zielen die zonder hem verloren zouden zijn gegaan nieuw leven gegeven, mooier gemaakt en tot goddelijke vreugde gebracht. Hij kende niet iedereen, maar iedereen ging naar hem toe als ze hem zagen voorbijgaan. Vanaf de deurdrempels, vanuit de vensters, vanop de achtersteven van de gondels zegende het volk van de zee hem met een van die uitroepen die doen denken aan het Evangelie : *“Gezegend door God ! En ook zijn moeder !”* En soms hoorde men in de straatjes, als de kardinaal daar voorbijgekomen was, een stem die zei : *“Als we zullen aankomen bij het paradijs, zal die daar voor ons de poort laten openmaken om het genoeg te hebben ons terug te zien !”* »

« ALS EEN KRUIS »

Toen hij op 4 augustus 1903 tot Opperherder gekozen werd, kende de patriarch van Venetië, vooral eer hij de zware taak aanvaardde, een ware doodstrijd. Hij had het voorgevoelen dat hij het hoofd zou moeten bieden aan de grote geloofsafval van de moderne tijd, dat hij die zou moeten bestrijden en overwinnen door zichzelf te offeren. « *Als het niet mogelijk is dat deze kelk aan mij voorbijgaat, dat de wil van God dan geschiede ! Ik aanvaard het pon-*

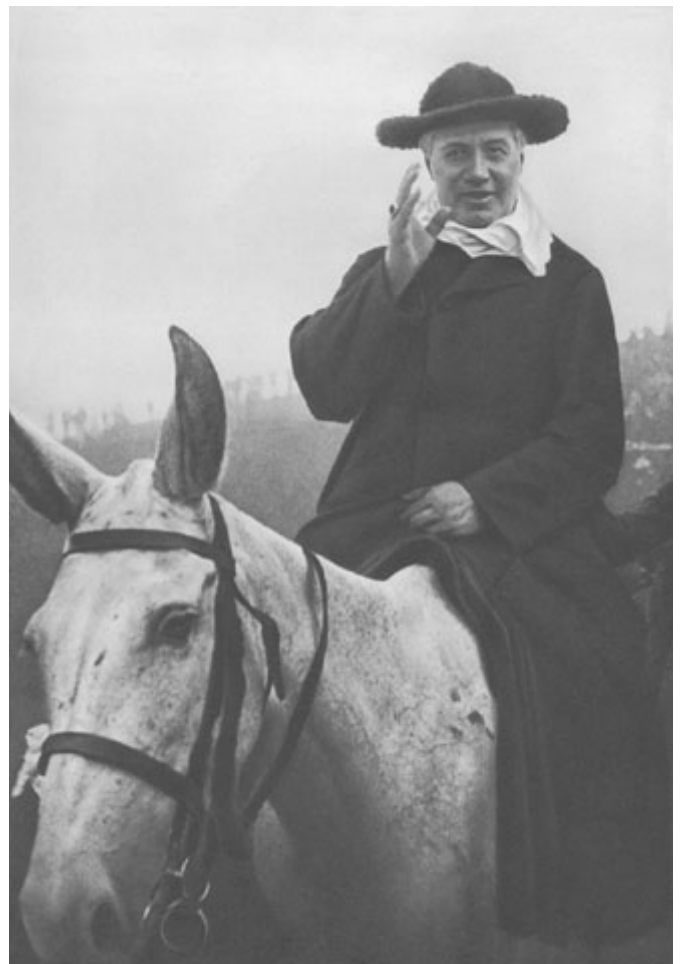
tificaat als een kruis », en hij voegde eraan toe : *« Omdat de pausen die in de voorbije eeuw het meest geleden hebben voor de Kerk de naam van Pius droegen, zal ik deze naam kiezen ».*

Bazin verhaalt de ontroerende plechtigheid van de kroning die plaatsvond in de Sint-Pietersbasiliek op 9 augustus 1903 :

« Meer dan vijftigduizend mensen waren aanwezig, samengedrongen in de kerk. De Paus zegende het volk en toen van alle kanten gejuich naar hem opsteeg, bracht hij een vinger aan de lippen en ogenblikkelijk werd het overal stil. Pius X hield halt in de kapel van het Heilig Sacrament en bad daar lange tijd geknield, omringd door de kardinalen... Vooraleer hij aankwam bij het altaar van de Confessio hield hij nogmaals halt en boog diep voor het beeld van de Heilige Petrus, de Paus van twintig eeuwen geleden.

« Na de Mis begaf de optocht zich tot voor de Confessio van de Heilige Petrus. Daar plaatste kardinaal Macchi de tiara op het hoofd van de Paus met de woorden : *“Ontvang de tiara met de drie kronen, en weet dat gij de vader van de prinsen en de koningen zijt, de rechter van de wereld en de plaatsvervanger van Onze Heer Jezus Christus, aan wie alle eer is verschuldigd, in alle eeuwen der eeuwen !”*

« Toen zong Pius X voor de eerste keer de formule van de absolutie en van de apostolische zegen. Op dat ogenblik weerklonken onder de gewelven van de Sint-Pieter de kreten *“Leve Pius X !”* en zelfs, vanwege de Venetianen, de kreten *“Leve onze Patriarch !”*. Noch de vinger op de lippen, noch de

smekende gebaren konden de stilte terugbrengen. Maar men zag de Paus, heel bleek en ontroerd, glimlachen om de vreugde van zijn volk. »

Weldra vond hij opnieuw heel zijn eenvoud terug en ontving hij, elke zondag, een voor een de Romeinse parochies : « Deze grote pastoor van Rome en van de wereld sprak zoals de Heilige Petrus, met overtuiging en liefde, over dezelfde Heer Jezus Christus. De mensen die naar hem luisterden, de armen en de minder armen, waren erdoor ontroerd, in het besef dat hij werkelijk van hen hield omwille van de Heer. »

Deze Goede Herder was terzelfdertijd een legeraanvoerder, die zijn volk warm maakte voor de strijd voor God, voor Christus en voor de Kerk, onder de banier van de Onbevleete Maagd Maria.

« OMNIA INSTAURARE IN CHRISTO »

Het pontificaat van Pius X was « **één van de meest vruchtbare pontificaten uit de geschiedenis van de Kerk** », aldus een Italiaans benedictijn die met René Bazin bevriend was.

In zijn eerste encycliek, *E supremi apostolatus cathedra*, van 4 oktober 1903, schetste de Paus de grote lijnen van zijn programma dat hij begonnen was te Salzano, ontwikkeld had te Mantua en te Venetië en tenslotte zou toepassen op heel de katholieke wereld : alle aspecten van het leven van de Kerk herstellen om « *de ver van Christus' wijsheid afgedwaalde menselijke samenlevingen* » terug te brengen « *tot gehoorzaamheid aan de Kerk ; de Kerk, op haar beurt, zal ze onderwerpen aan Christus, en Christus aan God* ».

Hij bracht ook de doodsnoed in herinnering die hij gekend had op het ogenblik van zijn uitverkiezing tot Paus en onthulde er de diepere oorzaak van :

« *Wij ervoeren een soort van verschrikkelijke angst toen wij de rampzalige omstandigheden overwogen waarin de mensheid zich momenteel bevindt. Kan men de diepgewortelde en ernstige ziekte negeren die op dit ogenblik, meer dan in het verleden, de maatschappij in haar greep heeft ? Zij wordt van dag tot dag erger, tast de samenleving aan tot op het bot en sleurt haar naar de ondergang. Deze ziekte, eerbiedwaardige broeders, is u bekend : het betreft het in de steek laten van God, het gaat over de apostasie...Maar omdat het God behaagd heeft zijn nederige dienaar te verheffen tot deze volheid van macht, putten Wij moed uit Hem die ons versterkt, gaan wij onverwijld aan het werk en verklaren Wij gesteund door de goddelijke kracht : **ons enig doel in de uitoefening van het ambt van Opperherder is het herstellen is van alles in Christus, opdat Christus alles zou zijn in alles...** »*

Zonder dralen legde hij zich toe op concrete zaken die het gelovige volk konden bewaren en heiligen. Op 22 november 1903 publiceerde hij een *Motu proprio* over de *sacrale muziek*, « een tekst », schrijft Bazin, « waarin zich niet alleen de jaloerse

« Als het niet mogelijk is dat deze kelk aan mij voorbijgaat, dat de wil van God dan geschiede ! Ik aanvaard het pontificaat als een kruis. »

fierheid om het Huis van God openbaart, maar ook de praktische ingesteldheid van een man met smaak die parochies heeft bestuurd en bekend is met kapelmeesters, zangers en het “repertorium” van de feestdagen ». Op 19 maart 1904 decreteerde de Paus een herziening van de *codificatie van het kanoniek Recht*, en Bazin bewondert als rechtsgeleerde de helderheid en « de geest van durf, die nergens zo sterk aanwezig is als bij zeer heilige mensen », zoals die tot uiting kwamen in het initiatief zelf.

DE PAUS VAN DE EUCHARISTIE

Het is met een zichtbare tevredenheid en een vurige verering dat de katholieke schrijver vervolgens “de Paus van de veelvuldige Communie” herdenkt :

« De hervorming die hij heeft doorgevoerd in het eucharistisch leven van de gelovigen heeft een draagwijdte en een weldoende invloed die door niemand kunnen worden gemeten. De Paus heeft de hernieuwing van de wereld gewild. Volgens zijn lijfspreuk heeft hij die gevraagd aan Christus. Hij heeft tot de volwassenen gezegd : “*Nader tot Hem, elke dag : ik haal de hekkens naar beneden*” ; hij heeft tot de kinderen gezegd : “*Kom tot Hem, van zodra jullie de leeftijd bereiken hebben waarop jullie Hem kunnen begrijpen en liefhebben.*” Het jansenisme, één van de meest verraderlijke ketterijen omdat ze mikte op de vurige zielen, was ontstaan in de Nederlanden en was van daaruit verspreid geraakt in verschillende landen. Slechts zelden te communie gaan,

omdat we het niet waardig zijn ; zich onthouden van de communie uit eerbied voor Christus : dat was de basis van deze samenzwering tegen de goddelijke liefde...

« De eucharistische decreten van Pius X vormen één van de belangrijkste verwezenlijkingen van het Pausdom van alle tijden. Ze mogen terecht een uiting van genialiteit genoemd worden. Ze ontroerden van dankbaarheid alle christenen in wie de liefde van Christus leeft, dit wil zeggen een menigte van alle landen, alle talen en alle leeftijden. Het is precies die menigte die belet dat de wereld helemaal tot verval komt... »

DE OVERWINNAAR VAN DE KETTERIJ

De voorganger van Pius X, Leo XIII, had niets ondernomen tegen de ketterij van het modernisme, dat zich als een kanker in het lichaam van de Kerk had uitgezaaid. Pius X spoorde de ketterij met zijn adelaarsblik op en verwierp haar met heel de vurigheid van zijn godsdienstzin. Hij ontmaskerde de valsheid van haar aanhangers « met een door God geïnspireerde helderheid » en veroordeelde het modernisme in een reeks van akten die hun hoogtepunt bereikten in de encycliek *Pascendi dominici gregis* van 8 september 1907, in alle opzichten een « leerstellig monument ».

« *Het modernisme is de ketterij van het einde der tijden* », legt abbé de Nantes uit. « *Het ontkent God en Christus in hun levende realiteit om er kopieën van te maken die het kan aanbidden zonder uit zichzelf te treden of zich aan iemand te onderwerpen* » (CRC nr. 96, p. 14).

Bazin heeft dit zelf ook goed begrepen : « Pius X heeft deze leer gedefinieerd als *het trefpunt van alle ketterijen. Het modernisme verschilt slechts van de absolute vrijdenkerij door zijn pretentie katholiek te blijven*. Het heeft werkelijk alles ontkend, behalve dat kleine duistere sentiment, de drang naar het ideaal, dat het blijft bestempelen als godsdienst. Het is voldaan over het immense ruïneveld dat het op zijn geweten heeft, in theorie ten minste, en over de plaats die het voortaan hoopt in te nemen. En dan spreken we nog niet over de morele vrijheden die het, ongetwijfeld als gevolg van zijn voortdurende omgang met het protestantisme, is komen opeisen. Het is een voorbeeld, na zovele andere in de geschiedenis, van de feitelijke waarheid dat de ketter bijna altijd voor zichzelf werkt. Het is ongetwijfeld mogelijk dat hij iets anders zoekt, maar nooit cijfert hij zichzelf weg. *De modernist wil de Kerk ten gronde richten, omdat hij geen meester kan verdragen*. Hij bouwt opnieuw op, maar in zijn persoonlijk voordeel. Hij wordt schepper, en van wat voor wereld ! Hij is koning, en van wat voor koninkrijk : de godsdienst ! Voortaan zal de godsdienst zijn zoals hij het zal gewild hebben... »

Bazin besluit : « In de pauselijke brief waarin de leer van de Kerk opnieuw op punt gesteld wordt en gewroken, ziet men hoe eerbiedwaardige en sterke getuigen uit de vorige eeuwen op grandioze wijze

naar voren treden – eeuwen waarin diezelfde dwalingen, die wellicht heel oud zijn, ontsproten aan een of ander avontuurlijk of pervers brein. De Paus haalt vroegere teksten aan : de beslissing van het tweede concilie van Nicea, van het vierde van Constantinopel, van het concilie van Trente, van het Vaticaans concilie, leerstellige beslissingen van Leo X, Gregorius XVI, Pius IX, Leo XIII ; zij herstellen de ondermijnde orde, en men is vol bewondering voor de verhevenheid, de redelijkheid, de welwillendheid van het katholieke dogma. Wij moeten de Kerk dank zeggen voor deze weldoende onverzettelijkheid... »

De Franse katholieke schrijver voegt er een bedenking aan toe dat wij volledig tot de onze maken : hij betreurt dat deze rijke doctrine zo wordt verwaarloosd en misprezen. « Men vraagt zich af waarom de *Acta* zo weinig gelezen worden. Hoe komt het dat de geschiedenis van de Kerk, waarvan zij de onvergelykbare archieven vormen, niet wordt bestudeerd in de katholieke colleges ? Waarom verwaarlozen wij een rijkdom die wij alleen bezitten ? Als op een dag de jeugd onderricht wordt over de mooiste geschiedenis ter wereld, zullen spontaan en vol vreugde verschillende generaties opstaan en zich beter gewapend en fierder voelen. Zij zullen de vernieuwers dank zeggen die van hen steviger christenen gemaakt hebben. »

« SARTO, IL SANTO »

Om deze strijd voor het geloof te voeren was de heiligheid nodig van een Paus naar het Hart van God. Bij het lezen van de *Aansporing tot de katholieke geestelijkheid* die de Paus opstelde op 4 augustus 1908, voor de vijfde verjaardag van zijn uitverkiezing tot Opperherder, « komt de gedachte op », zo schrijft Bazin, « dat Pius X, bij de opsomming van de tekenen waaraan de mensen de modelpriester kunnen herkennen, zonder het zelf te willen zijn eigen portret heeft geschetst. Hij is de vrome, de mediterende, de liefhebbende, de zuivere priester geweest, diegene die nauwgezet, in elk opzicht, wetten en raadgevingen heeft nageleefd. Hij is ook onverschrokken geweest. *Omdat hij sinds zijn jeugd nooit bang geweest is voor een opdracht, is hij ook voor geen enkele mens bang geweest*. Noch de machtigen, noch hun intriges, noch hun pers hebben de zoon van Margherita Sanson en de *cursor* van Riese ooit kunnen intimideren – en evenmin het lijden van zijn eigen hart, wanneer hij een van zijn gelovigen moest doen lijden, of een van zijn naties.

« Zelfs zij die ver weg van de katholieke Kerk leven, die met Haar geen rekening houden, of Haar misschien bestrijden, kunnen niet anders, als zij te goeder trouw zijn, dan hun bewondering of zelfs hun verering tonen voor die zo zachtmoedige en nederige priester, die zo vol licht was en zo geducht door de duisternis, die zo onthecht was en zo eenvoudig dat hij op zijn Meester geleek, in de mate waarin het menselijke op het goddelijke kan lijken. »

broeder Thomas van O.L.V. van Altijddurende Bijstand

ONZE GODSDIENST VAN A TOT Z

DOOR ABBÉ GEORGES DE NANTES

In het begin van de jaren tachtig lanceerden de Franse bisschoppen met veel ophef een totaal nieuwe catechismus : « *PIERRES VIVANTES* », een « Katholieke bundel van bevoorrechte geloofsdocumenten ».

Abbé de Nantes maakte er in 1982-83 een gedetailleerde analyse van en toonde aan dat deze zogezegde "catechismus" in de lijn van het Tweede Vaticaans Concilie bol stond van nieuwlichterijen en regelrechte ketterijen. Om zijn oordeel scherp te stellen confronteerde hij de verschillende hoofdstukken van

« *Pierres Vivantes* » telkens met de traditionele leer zoals die in de preconciële catechismus verwoord stond. Tegelijkertijd gaf hij aan die traditionele leer vanuit zijn eigen spiritualiteit en grondige theologische kennis een nieuwe en frisse glans.

De artikels van « *La Contre-Réforme Catholique au XXe siècle* » waarin deze analyse verscheen werden onlangs gebundeld als brochure onder de titel « *TOUTE NOTRE RELIGION* ». De redactie heeft besloten aan haar lezers de vertaling van deze brochure aan te bieden, ge-

spreid uiteraard over verschillende nummers en met dien verstande dat wij ons beperken tot het positieve, "traditionele" luik : de weerlegging van « *Pierres Vivantes* » zelf is o.i. voor de Nederlandstalige lezer niet zo interessant.

Wat de citaten uit de oude catechismus betreft, leek het ons aangezien om terug te grijpen naar onze eigen « *MECHELSE CATECHISMUS* », officieel « *Catechismus ten gebruike van al de bisdommen van België* », uitgegeven in 1954. We verwijzen ernaar met het sigel MC.

INLEIDING

« IK BEN DE WEG, DE WAARHEID EN HET LEVEN »

Toen Onze Heer Jezus Christus, de Zoon van God die mens geworden was om ons te redden, zijn taak beëindigd had en op het punt stond terug te keren naar zijn Vader, zond hij zijn apostelen uit om de Blijde Boodschap van het heil te verkondigen : « **Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. Ga dus, onderwijs alle volken. Doop ze in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Leer ze onderhouden al wat Ik u heb geboden. Zie, Ik blijf altijd bij u, tot aan het einde van de wereld** » (Matth. 28, 18-20).

De apostelen gingen dus het Evangelie prediken aan alle mensen. Zij gingen tot de joden, die er op voorbereid waren om de Blijde Boodschap goed te ontvangen. Zij gingen ook tot de heidenen, aan wie zij echter eerst nog de éne God moesten openbaren : de Almachtige Vader, Schepper en Voorzienigheid ; vervolgens Jezus Christus, de redder van de wereld ; en tenslotte de Heilige Geest, die iedereen zou ontvangen die het christelijk geloof aanvaardde en gedoopt werd.

Aan deze bekeerlingen, en daarna aan de kinderen van de christelijke gezinnen, moest er weldra op methodische

wijze godsdienstig onderricht gegeven worden. Men sprak van een “doopcatechese” of “christelijke inwijding”, waarvan onze catechismus, negentien eeuwen later, de erfgenaam is. De gekozen methode was de eenvoudigste. De apostelen en hun opvolgers legden eerst het Credo uit. Vervolgens leerden ze de geloofsleerlingen bidden door het Onze Vader toe te lichten en door hen de onzichtbare betekenis van de sacramenten te verduidelijken. Tenslotte onderwezen ze hen de Wet van Christus, de Geboden en de deugden die ze moesten beoefenen.

De laatste echte catechismus die overal in ons land gebruikt werd vóór de conciliaire revolutie hem wegvaagde, volgde deze traditionele indeling. Hij bevatte : **1. De waarheden die Jezus Christus ons onderwezen heeft ; 2. De hulpmiddelen die Jezus Christus voor ons voorzien heeft ; 3. De geboden die Jezus Christus ons gegeven heeft.** Het eerste deel voedde **het geloof** in de goddelijke Openbaring zoals zij door de Kerk onderwezen werd. Het tweede deel versterkte **de hoop** op de genade van God en het verlangen om die te ontvangen door de sacramenten. Het derde deel gaf voedsel aan **de liefde** die de volmaaktheid is van het christelijk leven en die het mogelijk maakt om de deugden te beoefenen en de geboden te onderhouden met het oog op het eeuwig geluk.

Wat onmiddellijk opvalt in deze traditionele catechismus, zowel wat het geheel betreft als elk van de drie delen, is dat **alles begint bij God** – alles komt van boven, van de goddelijke bron van het bestaan, van het ware, het goede en het schone – en dat **alles zijn voltooiing vindt in God** – alles keert terug naar de Hemel bij God voor het eeuwig leven, als de mens tenminste trouw is aan wat de Kerk hem leert vanwege God en hij het in de praktijk brengt.

In de drie delen komt God op de eerste plaats ! God de Vader, Almachtig en Schepper... De Zoon van God die de mensheid komt redden... De Heilige Geest die over de Apostelen neerdaalt... Daarna pas komen de wereld, de mensen, en mét hen – op dramatische wijze, opgewekt door de duivel – de zonde, het kwaad en de dood. Tot op onze dagen wordt het christelijk geloof bestreden, zijn er vervolgingen en neemt de goddeloosheid van het menselijk geslacht toe. Wij zijn allemaal in

deze strijd verwickeld gedurende ons aardse leven, en ons eeuwig lot hangt ervan af.

Alles keert terug naar God : alles eindigt met zijn overwinning en zijn grootste glorie. De afsluiting van het Credo is het Laatste Oordeel. Op het einde van Jezus' zending volgt zijn Hemelvaart en zijn verheffing aan de rechterhand van de Vader. Elke christen en heel de Kerk hebben de belofte van de verrijzenis van het lichaam en het eeuwig geluk bij God, en tevens de belofte van de grote universele triomf van Jezus Christus en zijn uitverkorenen op de krachten van de hel die zullen verpletterd worden. Zo is God het begin en het einde van alles.

Als dorpspastoor in ontkerstende streken heb ik zo de catechismus onderwezen in opdracht van mijn bisschop. Ik had daar een grote voldoening van, en hetzelfde gold voor onze leken catechisten, de ouders die hun kinderen overhoorden, en die kinderen zelf die de catechismus van buiten leerden en hem al goed moesten begrijpen op hun twaalf jaar, om hun plechtige Communie te doen en hun Doopbeloften te vernieuwen.

Als de goddeloze krachten van de moderne maatschappij niet samengespannen hadden tegen de Kerk, in hun passie om de geesten, de harten, de studies en de vrije tijd van deze kleine katholieken te verderven, dan zou hun catechismus zeker het **Boek der wijsheid** van heel hun leven gebleven zijn. Zij die hebben standgehouden, die volhard hebben en nog altijd praktiserende gelovigen zijn, zeggen dat ze hun geloof verschuldigd zijn aan hun eerste kleine catechismus en aan hen – pastoors, catechisten en ouders – die hem onderwezen hebben.

DEEL 1

HET KATHOLIEK GELOOF

Wij bezitten de onschatbare genade sinds onze geboorte, anderen sinds hun bekering, door ons geloof en door ons doopsel te behoren tot de ware, heilige, unieke en volmaakte godsdienst, namelijk de **christelijke godsdienst in de katholieke Kerk**.

Deze godsdienst is *goddelijk* : het is de ene levende God die hem heeft gegrondvest vanaf het ontstaan van

de wereld en Hij is het die hem tot zijn volmaaktheid heeft gebracht door zijn zoon Jezus Christus. Daarom wordt deze godsdienst *christelijk* genoemd. Omdat hij bewaard, beleefd en over de hele wereld gepredikt wordt door de heilige Kerk, verdient deze godsdienst ook de naam *katholiek* : hij staat open voor allen om iedereen te redden.

De **catechismus** is het boek waarin heel onze goddelijke godsdienst is opgetekend. Het bestaat uit drie delen : de *Waarheden* die Jezus Christus ons geopenbaard heeft, de *Hulpmiddelen* die hij ons bereid heeft, de *Geboden* die hij ons nagelaten heeft. Want hij is « **de Waarheid, het Leven, de Weg** ». Alles in dit boek is waar en zeker, want wat het ons leert komt van God en God kan zich niet vergissen noch ons bedriegen, en Hij kan ook niet toelaten dat de Kerk ons bedriegt als zij ons met gezag zijn Openbaring uitlegt. Daarom moeten wij bereid zijn om alles wat de Kerk ons onderwijst te begrijpen, te leren en te geloven – over God, onze hemelse Vader, over zijn Zoon Jezus Christus, onze Redder, en over de Heilige Geest, de heilige katholieke Kerk en het eeuwig Leven.

Zo heeft een katholieke gelovige nooit een reden om te twifelen en geen enkel motief om zich te verwijderen van de goddelijke godsdienst waarin hij bij zijn geboorte gedoopt is of waarin hij heeft geloofd door zijn bekeering. Want alles in deze godsdienst is waar, heilzaam en onvergankelijk mooi, en gemerkt met het zegel van een goddelijke Oorsprong. De andere godsdiensten daarentegen maken door tal van dwalingen, wreedheden en zwakheden duidelijk dat zij menselijke uitvindsels zijn. De katholieke moet zich dus alleen maar laten onderrichten in zijn eigen katholieke godsdienst, hij heeft de plicht hem te beoefenen en hij is geroepen om hem te verdedigen en te doen kennen aan de andere mensen voor hun eeuwig geluk.

Dit is het geloof waarin wij willen leven en sterven.

I. IK GELOOF IN GOD, DE ALMACHTIGE VADER, SCHEPPER VAN HEMEL EN AARDE

Als kind van de katholieke Kerk belijd ik mijn geloof in één enkele God, « *Schepper, Heer en Meester van hemel en aarde, oorsprong en einddoel van alle dingen* » (MC vraag 24).

Het **bestaan van God** dringt zich op aan elke rechtgeaarde geest bij de eenvoudige vaststelling van het bestaan, de goedheid en de schoonheid van de wezens in het heelal. Zij hebben zichzelf niet gemaakt, en enkel een Schepper die oneindig wijs, goed en machtig is kon hen het leven en het voor elkaar bestaan geven, in hun verscheidenheid en hun wonderlijke complementariteit die in hun intieme natuur ingeschreven is. Daarom onderwijst de Kerk ons dat « **God, oorsprong en einddoel van alle dingen, met zekerheid kan gekend worden door het natuurlijk licht van het menselijk verstand, vertrekkend van de geschapen dingen : “Van de schepping van de wereld af laat zijn onzichtbare Volmaakt-hed zich door zijn werken aan de intelligentie zien”, Rom. 1, 20** » (Eerste Vaticaans Concilie).

God wordt niet alleen geopenbaard door heel de schepping, Hij heeft ook tot de mensen gesproken door zijn profeten. Door hen heeft Hij stap na stap zijn mysterie en zijn bovennatuurlijke plannen onthuld. En tenslotte : « **Nadat God vroeger vele malen en op velerlei wijzen tot onze Vaders gesproken had door de Profeten, heeft Hij op deze dagen die de laatste zijn tot ons gesproken door zijn Zoon** » (Hebr. 1, 1). Zijn verschijningen en orakels heeft God altijd aannemelijk gemaakt in onze ogen door schitterende en onbetwifelbare tekenen : de wonderen en de profetieën. Wij weten zo dat Hij werkelijk is tussengekomen in onze geschiedenis : Hij is verschenen aan onze eerste ouders, aan de aartsvaders,

aan de profeten, Hij heeft de komst aangekondigd van zijn eigen Zoon, zijn enig en eeuwig Woord.

De Kerk put haar kennis van God uit deze dubbele bron : de Rede en de Openbaring. Daarop stoelt zij haar onderricht over de goddelijke volmaaktheden, en over het tweevoudige mysterie van zijn Heiligheid en van zijn Liefde.

Wij aanbidden zijn Heiligheid, zijn onuitsprekbare transcendentie. Hij is de Ongeschapene, de Absolute die als enige soeverein kan verkondigen : « **IK BEN** ». Hij is de Eeuwige, de Onveranderlijke, « **bij wie geen enkele verandering noch de schaduw van wisselvalligheid bestaat** » (Jac. 1, 17). En toch is Hij de « **levende God** », de enige bron « **in wie wij leven, bewegen, zijn** » (Hand. 17, 28). Oneindige wijsheid, almachtige wil : « **God is Geest** » (Jo. 4, 24). Onzichtbaar, « **bewoont Hij een ontoegankelijk licht ; geen mens heeft Hem gezien of kan Hem zien** » (I Tim. 6, 16).

Van « **deze gelukzalige en enige Heerser, Koning der koningen en Heer der heren** » (*ibid.*, 15) heeft Jezus ons geopenbaard dat Hij ook onze oneindig goede Vader is, die alle dingen uit liefde heeft geschapen, met de bedoeling om zijn eeuwige glorie en gelukzaligheid te delen met miljarden en miljarden personen die Hij naar zijn gelijkenis heeft geschapen. Hij is de Schepper die ieder van ons nabij is, de aandachtige en trouwe Voorzienigheid die op elk ogenblik de minsten van zijn schepselen in leven houdt en hen leidt naar de voltooiing van hun bestemming. Hij is overal werkzaam, Hij weet alles, Hij ziet alles. Hij is een barmhartige Vader, die niet snel toornig wordt en vol liefde is. Zijn toorn zelf en zijn straffende rechtvaardigheid zijn de kenmerken van zijn liefde die ons geluk wil. « **God is liefde** » (I Jo. 4, 8).

II. GOD SCHEPPER VAN ENGELN EN MENSEN

DE ENGELN EN DE DUIVELS

Onze rede laat ons inzien dat de schepping van zuivere geesten binnen de wereldorde perfect mogelijk is, maar het is het geloof alleen dat ons met zekerheid het bestaan van myriaden engelen openbaart. En de Kerk, die onfeilbaar de Schriften interpreteert waarin

deze wezens onophoudelijk vernoemd worden – van het boek Genesis tot de Evangelies en het boek van de Openbaring – leert ons welke hun natuur is, wat hun oorspronkelijke toestand was en hun beproeving, en welke nu hun rol is in onze geschiedenis.

De **engelen** zijn de edelste schepselen. Zij zijn zui-

vere geesten, individuele personen van een stralende schoonheid, goed van nature uit en heilig door de genade. Zij werden « *geschapen om God te loven en te dienen* » (MC vraag 41) in zijn providentiële plannen met betrekking tot de schepping en het universele heil. Maar zij moesten door een mysterieuze beproeving heen vooraleer ze bevestigd konden worden in de genade.

De Kerkvaders dachten, niet zonder zwaarwichtige redenen, dat aan de engelen werd gevraagd om in een visioen het Mensgeworden Woord, de vernederde en lijdende Jezus, te aanbidden en samen met hem ook Maria te vereren, zijn allerheiligste Moeder. De goede engelen onderwierpen zich hieraan vol liefde en lof, terwijl de boze engelen, uit hoogmoed, vol haat in opstand kwamen tegen hun Schepper en terecht in de hel werden gestort.

De vreselijke strijd die de engelen tegenover de duivels stelt, gaat sindsdien nog altijd verder heel de geschiedenis door; de inzet ervan is de redding of de ondergang van de mensen (Ef. 6, 10-13). De **duivels** doen hun uiterste best om ons te verderven door hun bekeringen. Zij kunnen onze zintuigen en onze verbeelding in de war brengen, maar zij hebben geen enkele macht over onze wil die altijd in staat is om hen weerstand te bieden en hen te overwinnen, met de genade van God: « *Zij kunnen ons niet tot zonde brengen zonder onze vrije toestemming* » (MC vraag 43).

De goede engelen daarentegen werken mee aan ons geluk. Zij zijn dienaars van Jezus, beschermers van de Kerk en van ons vaderland, engelbewaarders belast met de zorg voor ieder van ons. Zij zijn dikwijls aan de heiligen verschenen. Zij bemiddelen voor ons en hun macht is groter naarmate wij godvruchtig tot hen bidden. Zij houden van ons en willen ons de gelukzaligheid van de Hemel deelachtig doen worden om ons te laten deelnemen aan hun onophoudelijke lofzangen tot de drie-maal heilige God.

DE MENSEN EN HUN LOTSBESTEMMING

Wat de natuur van de mens betreft, bevestigt de goddelijke Openbaring wat klaar en duidelijk door de filosofie wordt aangedragen: « *De mens is een redelijk schepsel van God, bestaande uit een onsterfelijke ziel en een sterfelijk lichaam* » (MC vraag 47). Daardoor bevindt de mens zich **op het snijpunt van de stoffelijke wereld en de wereld van de geesten**. De mens staat ver boven de dieren, maar lager dan de engelen. Niettemin – en daarin schuilt zijn “waardigheid” – is zijn individuele ziel het resultaat van een bijzonder scheppingswerk van God, die haar afstemt op het lichaam dat de mens van zijn ouders erft. Daardoor heeft elke mens een persoonlijke roeping en schenkt zijn geestelijke natuur hem een onsterfelijke bestemming. « *De mens is geschapen om God te kennen, te beminnen en te dienen in dit leven, en Hem eeuwig te aanschouwen en te genieten in de hemel* » (MC vraag 51).

In navolging van Sint-Paulus en van het Concilie van Trente leert de Kerk ons de authentieke zingeving van de geschiedenis van onze oorsprong, zoals verteld in het boek Genesis. Het gaat hier om de fundamentele dog-

ma's van de **oorspronkelijke rechtvaardigheid**, van de **val van onze eerste ouders** en van de **rampzalige gevolgen daarvan**, waarin zich de tragische betekenis van onze bestemming onthult.

Adam en Eva, de eerste ouders van heel het menselijk geslacht, werden door God « **in een staat van genade en van geluk** » geschapen. Ze werden door Hem in een heerlijk paradijs geplaatst waar ze, dank zij bovennatuurlijke voorrechten, begeerlijkheid, ziekte en dood niet hoefden te kennen. Maar de kostbaarste gave die God hen had gegeven was die van de heiligmakende genade, die hen met Hem in gemeenschap deed leven: « *God schonk aan Adam de heiligmakende genade, waardoor hij kind was van God, bestemd om Hem eeuwig te aanschouwen en te genieten in de hemel* » (MC vraag 55). Zo was Adam werkelijk « **zoon van God** » (Luc. 3, 38), geschapen beeld van het eeuwig Woord, plaatsvervanger van God in het heelal, hoofd van heel het menselijk ras... Hij moest slechts trouw zijn aan God in de liefde om al zijn voorrechten aan zijn nakomelingen door te geven.

Het 3de hoofdstuk van Genesis, dat wij in het voetspoor van Sint-Paulus en het leergezag van de Kerk moeten beschouwen als een geïnspireerd historisch verhaal van doorslaggevend leerstellig belang, leert ons hoe Eva door de duivel bekoord werd: « **Jullie zullen als goden zijn** ». Eva bezweek en door haar schuld ook Adam. Beiden vielen in dezelfde hoogmoedige ongehoorzaamheid, die oneindig beledigend was voor hun zeer goede Vader en die over hen zijn rechtvaardige Toorn afriep. Zij verloren alles: het bovennatuurlijk Leven en de voorrechten die ze genoten. Zij werden verjaagd uit het aards Paradijs en kwamen terecht in de slavernij aan de duivel; ten prooi aan onwetendheid, passies, ziekte en dood moesten zij in een onafgebroken strijd verder leven temidden van een vijandige natuur (Rom. 7, 15).

Adam, vader van het menselijk ras, hoofd van dit grote lichaam, zou zijn zonde en gebreken mét het leven doorgeven aan heel zijn nageslacht. « *De erfzonde is de staat van de zonde die van Adam op al zijn nakomelingen overgaat* » (MC vraag 61). Van nu af zouden de zonen van Adam in de zonde geboren worden, getekend door de overgeërfde opstandigheid en onrechtvaardigheid. « **Zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, zo ook is de dood over alle mensen gekomen, omdat allen hebben gezondigd** » (Rom. 5, 12).

Ook al berokkende de zonde van onze eerste ouders hen « **de Toorn en de verontwaardiging van God** » (Concilie van Trente), toch liet de goede Vader onmiddellijk zijn barmhartigheid blijken door hen een Verlosser te beloven (Gen. 3, 15). Dat is het *Proto-evangelie*, de eerste aankondiging van de *Blijde Boodschap*! Zo begint de gewijde Geschiedenis, die de geschiedenis is van de genade van God en van de zonde van de mens, van de Rechtvaardigheid van God die de opstandige mens streng straft, maar dit gebeurt om hem voor te bereiden op de heerlijkheid en de schittering van zijn barmhartige Liefde. « **Gelukkige zonde die ons zo'n groot Verlosser heeft gebracht!** » (Liturgie van de Paaswake).

III. DE ENE LEVENDE GOD, HEILIGE DRIE-EENHEID

DE CHRISTELIJKE MYSTERIES

Er zijn oneindig meer dingen in de wereld dan ieder van ons kan *zien* en *weten* uit zichzelf; je moet wel *gelooven* wat anderen, die je vertrouwen verdienen om hun bekwaamheid en hun eerlijkheid, je erover zeggen. Er zijn ook veel dingen die het menselijk verstand niet volmaakt kan begrijpen. En toch bestaan zij. Je moet ze wel aannemen! Dat is wat men soms, in de ruime zin, de *mysteries van de Natuur* noemt.

Maar de mysteries van de godsdienst zijn van een heel andere aard, en van een heel ander belang. Het zijn de hoogste werkelijkheden, de goddelijke waarheden die God zelf aan de mensen heeft leren kennen, die Hij heeft *geopenbaard* door zijn profeten, door zijn apostelen, maar vooral door zijn Zoon: Jezus Christus heeft ze allemaal onderwezen of bekrachtigd met zijn verheven gezag en zijn goddelijke wetenschap, gedurende zijn aardse leven, en heeft nadien aan de Heilige Geest de zorg overgelaten om ze in herinnering te brengen en ze voldoende te laten begrijpen door zijn Kerk, opdat die ze zou bewaren en zelf op onfeilbare wijze doorgeven.

De drie grootste christelijke mysteries die ons voorgehouden worden en die wij belijden door het kruisteken, zijn de **Mysterie van de Heilige Drie-eenheid**, van de **Menswording van het Woord** en van de **Verlossing van de wereld door het kruis van Christus**.

HET MYSTERIE VAN DE HEILIGE DRIE-EENHEID

De Kerk gaat niet zoals een blinde op zoek naar de godsdienst en legt haar oor niet te luisteren bij ieders intieme ervaring, maar leert ons rechtstreeks geheel de Waarheid die haar door God geopenbaard is over Hemzelf en over zijn verschijning aan de wereld.

Het eerste mysterie, dat alle andere uitlegt en zonder hetwelk de andere onverklaarbaar en onbestaande zouden zijn, is het Mysterie van **de Ene levende God in drie Personen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest**. Jezus heeft dit mysterie aan de mensen leren kennen gedurende zijn openbaar leven. Hij heeft het tenslotte voor het laatst duidelijk verwoord toen hij zijn apostelen uitzond om alle mensen te dopen die in Hem zouden geloven, « **in de Naam van de Vader, van de**

Zoon en van de Heilige Geest » (Matt. 28, 19). Het woord “**Naam**”, in het enkelvoud, wijst erop dat de Drie éénzelfde God zijn, dat het gaat om één enkele goddelijke substantie of natuur. De formulering “**De Vader, de Zoon en de Heilige Geest**” wijst ontegensprekelijk op drie onderscheiden personen, die in alles gelijk zijn: « *Elk van de drie goddelijke Personen heeft al de volmaaktheden of eigenschappen der godheid* » (MC vraag 34).

Het woord “*persoon*” – in het Grieks “*hypostase*” – is door de Kerk op onfeilbare wijze gekozen om goed aan te duiden dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest op onderscheiden wijze bestaan en dat het dus om meer gaat dan een eenvoudige morele eenheid: Drie in één enkele en zelfde “*Substantie*”.

De Vader brengt zijn Woord voort, de Zoon van God, die « **één in wezen met Hem** » is (Concilie van Nicea). Uit de Vader en de Zoon, « **als uit één enkel Beginsel** » (Sint-Augustinus), komt de Heilige Geest voort, die dezelfde « **aanbidding en verheerlijking** » (Concilie van Constantinopel) waardig is. Het is door hun « **wederzijdse betrekkingen** » dat de drie Personen zich onderscheiden en bepaald worden (XIde Concilie van Toledo). Dit is moeilijk en ontoegankelijk voor het verstand. God vraagt ons van Hem op zijn Woord te geloven. Dat is volkomen redelijk is. Het is waardig en rechtvaardig, billijk en heilzaam om te aanhoren hoe God Zichzelf openbaart aan zijn schepsel.

Toch is het de mensen soms gegeven om een straal van dit mysterie op te vangen: bijvoorbeeld toen de Vader, die zijn Zoon in deze wereld had gezonden als mens van ons geslacht, zich openbaarde door een Stem uit de hemel en de Heilige Geest toonde die neerdaalde onder de vorm van een duif.

Daarom is de beste voorstelling die wij van de Heilige Drie-eenheid kunnen maken de traditionele voorstelling die zovele heiligen in visioenen hebben aanschouwd, en die zuster Lucia van Fatima op 13 juni 1929 in Tuy mocht zien: Onze hemelse Vader als een Grijsaard vol majesteit en goedheid met open armen gebogen over zijn enige Zoon op het kruis, terwijl de Heilige Geest van de een naar de ander vliegt als een onbevleete duif.

[wordt vervolgd]

